

DVĚ PŘÁNÍ DO NOVÉHO ROKU

Kázání ze soboty 1.1.2022 – br. Martin Pavlík

Mt 5,14–16

Milé sestry a bratři v Kristu,

poslední týden v roce je většinou zvláštním časem všech různých tradic. Rádía hrají nejoblíbenější skladby roku, noviny a televize shrnují nejdůležitější události roku – ty šťastné i různé katastrofy. Vznikají recenze a žebříčky na nejčtenější knihy a filmy roku, volí se nejoblíbenější a nejméně oblíbení politici a samozřejmě sportovci a sportovkyně roku. Nevím, do jaké míry něco podobného děláte i vy sami, při pohledu na váš uplynulý rok. Možná bychom i v našem kostele mohli udělat žebříček nejnavštěvovanějších bohoslužeb, nejdelší diskuse v sobotní škole, nebo nejlepšího učitele dětské sobotní školky :-).

Četl jsem někde, že vedle Vánoc plných duchovních symbolů tu Nový rok stojí jako chudý příbuzný. Na rozdíl od Velikonoc a Vánoc to vlastně není nic víc než záležitost kalendáře a jednoduchého počítání dní. Můj oblíbený filosof Ladislav Hejdlík však v jednom rozhovoru říká: „A stejně největší dar je čas. To, že dostáváme stále nové příděly, to přece nemůže být jen tak samo sebou, ty stále nové dávky, které se zatím nevyčerpaly, to, že pořád máme k dispozici nový čas, to je nesamozřejmá nádhera.“ A tak, i přesto, že jsem o Novém roce před chvílí řekl, že vedle Vánoc vypadá trochu jako chudý příbuzný, souhlasím s Ladislavem Hejdlíkem, že každý nový čas je také „nesamozřejmá nádhera“. Je tu nový rok a my darem dostáváme další čas. Nový rok můžeme brát jako nově darovaný čas, novou dávku času, nový příděl, za který vděčíme Bohu. Dnešní kázání jsem si proto dovolil formulovat jako přání do nového roku, do kterého dnes společně vstupujeme.

Několikrát jsme během dnešní bohoslužby zaslechli z biblických čtení o světle. Než otevřeme text Matoušova evangelia, dovolte mi ještě na chvíli nahlédnout do Starého zákona. Víte, kde se nachází vůbec první zmínka o světle?

Určitě ano a ani jsem se na to nemusel ptát. O světle čteme hned v úvodu v první kapitole první knihy Mojžíšovy, ve třetím verši: „*Tedy řekl Bůh: Bud' světlo! A bylo světlo.*“ Jakmile Bůh promluvil, je vidět – rozsvítilo se. Někteří starozákonní badatelé tvrdí, že to, co je v našem textu označeno slovem „světlo“, není světlo, jehož zdrojem je slunce nebo oheň. Zdrojem tohoto světla je Hospodinův hlas, a proto je výjimečné a jedinečné. Zajímavé je, že „světlo“ je první slovo, které Bůh vyslovil a které se k posluchačům a čtenářům Starého zákona dostává. První Hospodinovo slovo, které může člověk z Bible slyšet, zní: „Je světlo“. Na počátku byla tma. Světlo muselo teprve vzniknout. Ale Bůh tuto tmu a taky beznaděj přemáhá tím, že promluví. Už na úplném začátku Starého zákona se mluví o světle, a to velmi pozitivně. Je totiž něčím, co rozhájí napětí a přináší naději. A jeho zdrojem a původcem je Hospodin, Stvořitel. Později Bůh také vedl svůj lid na poušti prostřednictvím sloupu ohnivého a oblakového. Světelný sloup na poušti představoval Boží přítomnost, jeho ochranu a vedení.

Tohle měl rozhodně na paměti každý čtenář Matoušova evangelia, když slyšel Ježíšova slova, která tvoří základ k našemu dnešnímu kázání: „*Vy jste světlo světa.*“ Úvodní slova: „*vy jste*“ mě vždycky trochu mátlý a říkal jsem si, jestli to Ježíš nepřehnal a zbytečně své následovníky nepřecenil. Než jsem pochopil, že jde o slova povolání a pověření. Neznamená to výsadu, kterou se učedníci a obecně církev má pyšnit a užívat k jakémukoli povyšování.

Tato slova znamenají poslání, pověření k něčemu důležitému. Učedníci (a v kontextu Matoušova evangelia i obecně raná křesťanská církev) dostává pověření ve světě – tam, kde se nachází. Svým fungováním, jednáním a způsobem života má být světlem – odrazem toho, koho zvěstuje a následuje. Stejně jako výrok o světle i výrok o soli, který mu předchází, mluví o důležitém poslání. Vy jste sůl země; vy jste světlo světa. Tyto dva výroky, které stojí uprostřed páté kapitoly, představují přechod nebo možná jakýsi most mezi blahoslavenstvími a mezi závazky dalších Ježíšových výroků této kapitoly. I tyto výroky dělají z ostatních Ježíšových slov slova pověření. Rozhodně nejde o slova pasivity. Skupina těch, kteří Ježíše následují, žije tak, aby byla odrazem Boží milosti, přestože je chybní a zranitelná. V životě ale objevila něco hodnotného, co jí přesahuje a čeho si váží. Nehledá tedy slávu nebo pochvalu svou, ale Boží.

Přesně k tomu odkazuje zdánlivý rozpor, na který zde můžeme narazit. V páté kapitole čteme: „*Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích.*“ A když koukneme o jeden odstavec dále, v první větě následující 6. kapitoly Ježíš říká: „*Varujte se konat skutky spravedlnosti před lidmi, jim na odív, jinak nemáte odměnu u svého Otce v nebesích.*“ Tyto texty jako by si odporovaly – na jedné straně máme být viditelní, máme dělat dobré skutky, na straně druhé si právě na to máme dávat pozor. Tento zdánlivý rozpor však řeší důležité dodatky obou textů. V 5. kapitole zní jak? (aby vzdali slávu vašemu Otci v nebesích) V prvním případě vidíme obraz světla, které nevlastníme, máme ho od Boha. On jediný může být jeho zdrojem. A z tohoto světla mají vycházet naše skutky. Zatímco dodatek v textu v 6. kapitole? Na prvním místě jsou skutky, naše skutky, které vycházejí z nás... I z nich jde možná nějaké světlo, ale to končí u nás, jeho výsledkem je naše vlastní chvála. A tak 5. kapitola mluví o světle, jehož zdrojem je nebeský Otec, a my svým chováním ho dokážeme odrážet, zatímco 6. kapitola varuje před skutky, které končí u nás... Exhibicí vlastní zbožnosti. Tohle je velká výzva pro každého věřícího, aby za jeho vírou byl vidět ten, komu věří.

Ježíšův výrok o světle, nad kterým dnes přemýšlíme, nás také nutí ptát se Boha i sebe, kdy jsme tím světlem, o kterém mluví? A kontext celého Kristova kázání ukazuje, že odpověď na tuto otázku souvisí s našimi bližními. Ježíš přece neříká, vy jste světlo, ale vy jste světlem světa. Církev a svět – v mnohém se rozhodně liší, sám Ježíš zde tyto dvě skupiny klade do kontrastu. Jeho následovníci jsou jiní než ostatní a mají být. Být jiný však nesmí znamenat uzavřenou společnost ani soukromé podnikání. Takové křesťanství by nedávalo smysl, podobně jako sůl, která by zůstala ve slánci, nebo jako lampa, která by svítila někde schovaná sama pro sebe. A měli bychom přiznat, že někdy jsme i takoví a někdy jsou takové i naše bohoslužby – samy pro sebe, nemastné, neslané. Ale smyslem křesťanova života ani bohoslužeb není stáhnout se ze světské oblasti do náboženské, ani unikat z tohoto světa do nějakého jiného, odtrženého od reality. My křesťané, naše skutky i bohoslužby musí stejně jako světlo přinášet užitek tam, kde jsou. Být ne uzavřeným, ale otevřeným společenstvím. Být ne privátním, ale veřejným osvětlením. Být prostě k prospěchu a měnit své okolí. S Kristem se totiž jeho následovníci, jak sám řekl, potkávají nejen v kostele a v modlitbě, ale především ve světě. V setkání s hladovými, nahými, s lidmi bez domova, s vězni a s dalšími různě strádajícími. Být světlem tedy znamená, že jsme jako křesťané poznati, že máme něco osobitého a právě tím měníme atmosféru kolem sebe. Církev a svět, to není jen „my“ a „oni“. Svítit totiž nejde bez světa. Světlem jsme právě a jedině tehdy, když jsme světlem světa.

To, co kdysi vzniklo kolem Ježíše, je ze své podstaty otevřené společenství, které se dost dobře ani nemůže ukryt a uzavřít před světem, a které se před světem uzavírat do sebe a ukryvat ani nechce, protože by to byl nesmysl.

Když křesťané budou opravdu upřímnými křesťany, nemají se čeho bát, i kdyby byli jen menšinou – ti opravdoví ostatně vždy v dějinách menšinou byli. Záchrana křesťanství není v zabarikádování se před druhými, ale v přesném opaku – v prohloubení víry, lásky a naděje – v tom je přinášení světla do české společnosti. Ježíšova slova, která jsme dnes četli, naplňují nadějí, totiž že jsme světlem, jehož zdrojem je on sám. Ježíš si tento obraz vybral, aby ukázal, jakým vlivem mají jeho následovníci ve světě působit. Být světlem – tím jsme tehdy, když si uchováme svůj jas a lidem kolem nás dodáme nadějí, víru a vrátíme chuť do života. Takový byl Ježíš a k přinášení světla do světa, ve kterém žijeme, jsme jím povoláni i my. Já jsem světlo světa, řekl Ježíš, a proto může platit: vy jste světlo světa. My jsme světlem světa, pokud je naším světlem Ježíš Kristus.

Jaká jsou tedy má dvě přání pro vás i pro mě do nového roku? O milujícím člověku říkáme, že vnáší světlo do našeho života. Přeju nám, aby tohle o nás lidé řekli taky. Ať všude, kam budeme přicházet, byl svět jasnější. Ať naše víra vnáší do životů našich bližních světlo, přinášá užitek a proměňuje temné v nadějně. A druhé přání s tím souvisí – ať v novém roce uděláme co nejvíc dobrých skutků, za kterými lidé uvidí toho, který našemu světlu dává hořet.

Amen